

DİLÇİLİKDƏ ÜSLUBİ NEOLOGİZMLƏRİN TƏDQIQI MƏSƏLƏLƏRİ

Üslubi neologizm problemi müasir dünya nəzəri dilçiliyində ən az tədqiq olunan mövzulardandır. Müqayisə üçün qeyd edək ki, müasir Azərbaycan dilçiliyində bu mövzuya həsr olunmuş ayrıca bir tədqiqat işi, demək olar ki, yox dərəcəsidir. Yalnız üslubiyyatla bağlı araşdırmalarda bu mövzuya toxunulmuşdur. Halbuki müasir rus dilçiliyində bu problem müxtəlif aspektlərdən, xüsusilə, müasir dil və dil nəzəriyyəsi aspektləri baxımından hərtərəfli öyrənilmişdir. Bu mövzunu kompleks şəkildə müasir Azərbaycan nəzəri dilçiliyində öyrənilməsinə aktuallaşdıran şərtlərdən biri məhz bu faktır. Azərbaycan dilçiliyində yalnız üslubiyyatla və ya bədiü üslubla, və ya hər hansı bir şairin dil və üslubu ilə bağlı aparılan araşdırmalarda bəhs olunmuşdur. Azərbaycan dilçiliyində ən çox Əbdüləzəl Dəmirçizadə, Salim Cəfərov və Türkan Əfəndiyevanın araşdırmalarında üslubi neologizmlər problemi araşdırılmışdır.

Üslubi neologizmlər bədiü dilin lirizmini, poetikliyi gücləndirən əsas vasitələrdən biridir. Üslubi neologizm problemi, adətən, dünya dilçiliyində üslubiyyatla (stilistika) bağlı məsələlərin şərhində təhlil olunur. Yəni bədiü üslub kontekstində üslubi neologizmlərin müxtəlif aspektlərinə nəzər salınır. Onlar dilçilikdə həm leksik, həm leksikoqrafik, həm də funksional-semantik, funksional-struktur baxımdan əhəmiyyət daşıyırlar. Bəzən dilçilikdə bu anlayış *miəllif leksikoqrafiyası* kimi də şərh edilir (15, s.7). Əlbəttə, müəllif leksikoqrafiyası termini daha geniş anlayış ifadə edir. Çünki müəllif leksikoqrafiyası dedikdə, hər hansı bir ədəbin bədiü əsərlərində istifadə etdiyi sözlərin kompleks məcmuunu nəzərdə tutulur, buraya müəllif dilində işlənən spesifik fraeologizmlər, troplar, həmçinin üslubi neologizmlər də daxil edilir. Eyni zamanda, üslubi neologizmlər problemi yazıçı və ya şair novatorluğu məsələsinədə aydınlaşdırılır.

Üslubi neologizmləri aşağıdakı kimi səciyələndirmək olar:

1. Üslubi neologizmlər fərdi-bədiü söz yaradıcılığı faktı kimi yaranan dil vahidləridir. Hər bir dildə üslubi neologizmlərin yaranması müxtəlif səviyyələrdə baş verir. Yəni ləksəm səviyyəsində, qrammatik (morfoloji) səviyyədə və sintaktik səviyyədə. Onların yaranması hər bir dilin söz potensialı yaratmaq qabiliyyətinin göstəricisi kimi izah oluna bilər.
2. Üslubi neologizmlər bədiü üslubun və bütövlükdə isə, ədəbi dilin zənginləşməsində mühüm rol oynayır.
3. Üslubi neologizmlərin bir hissəsi zaman keçdikcə sonradan dildə vətəndaşlıq hüququ qazanaraq ümumişlək dil vahidinə çevrilir, bir qismi isə arxaiklaşır, dilin passiv leksik fonduna daxil olur.
4. Üslubi neologizmlər, adətən, fərdi üslubun daha çox diferensiallaşmasına xidmət edir. Fərdi-bədiü söz yaradıcılığının nəticəsi kimi reallaşan üslubi neologizmləri bədiü dildə yazıçı və ya şairin spesifik dil və üslubunun formalaşmasında müstəsna əhəmiyyət kəsb edir.
5. Üslubi neologizmlər hər bir dilin daxili potensialı hesabına zənginləşməsinə, yəni birbaşa söz yaradıcılığına xidmət edir.
6. Üslubi neologizmlər bədiü dilin estetik funksiyasının reallaşmasına kömək edir, yəni estetik vəzifə daşıyır.
7. Üslubi neologizmlər bədiü mətnədə okkazonal funksiya daşıyaraq dilin poetikləşməsinə gücləndirir, mətnin kontekstual funksiyalarının reallaşmasına xidmət edir, dilin və nitqin, ilk növbədə, kontekstə uyğun söz ehtiyacını təmin edir, kontekstual nitq boşluğunu aradan qaldırır.
8. Üslubi neologizmlər çox zaman bədiü dildə ədəbi-bədiü priyom kimi tətbiq edilir, obraz və ya müəllif nitqini fərdiləşdirir. Eyni zamanda, onlar troplar funksiyasında çıxış edərək bədiü dilin təsir gücünü, yəni effektivliyini artırır.
9. Üslubi neologizmlər mətnin poetik cəhətdən qurulmasında və struktur-semantik cəhətdən funksionallaşmasında mühüm rol oynayır.
10. Üslubi neologizmlər bədiü mətnlərdə frazeoloji vahidlər kimi denotativ və konnotativ vəzifə də daşıyırlar.

Dünya dilçiliyi tarixində üslubiyyatın bir elm sahəsi kimi təşəkkülü və inkişafı, ilk növbədə nitq mədəniyyətinin yaranması ilə, natıqlıqla bağlıdır. Çünki antik yunan dönmində ritorikaya xüsusi önəm verilir. Həm Arisotel, həm də digər yunan filosofları məhz ritorika, həm də poetika ilə bağlı ilk əsərlər yazaraq üslubiyyatın ilkin nəzəri metodoloji əsaslarını formalaşdırmışdılar. Antik yunan filosoflarından sonra, antik Roma şair və yazıçılarının yaradıcılığı ilə üslubiyyat haqqında nəzəri fikirlər bir qədər təkmilləşdi.

Müqayisə üçün qeyd edək ki, Rusiyada bu sahənin elmi-nəzəri cəhətdən araşdırılmasında daha böyük uğurlar əldə edilmiş, bir çox yazıçı və şairlərin müəllif neologizmlərinin sözlükləri tərtib edilmiş, hətta 2017-ci il 8 dekabr tarixində "Müəllif leksikoqrafiyasının müasir problemləri" adlı altında Vinqradov adına Rus dili İnstitutunun təşəbbüsü ilə beynəlxalq konfrans keçirilmişdir (15).

Məlumdur ki, ədəbi dil, ilk növbədə, bədiü dil əsasında yaranıb, formalaşmış. Məhz aparıcı üslub olan bədiü üslub funksional imkanlarının genişliyinə görə bütövlükdə normalı dilin yaranmasında mühüm dil bazası rolunu oynamışdır. Üslubi neologizmlər probleminin öyrənilməsi eyni zamanda linqvokreativlik baxımından da aktuallıq kəsb edir. Eyni zamanda, üslubi neologizmlər problemi dilin emotiv funksiyasının öyrənilməsi baxımından da aktuallıq kəsb edir. Üslubi neologizmlər son dövrlərdə dünya nəzəri dilçiliyinin aparıcı mövzularından biri olan mətn dilçiliyinin bəzi aspektlərinin öyrənilməsi baxımında aktuallıq kəsb edir. Çünki üslubi neologizmlər bədiü mətnin

strukturunda funksional-semantik vəzifə daşıyır. Yazıçı və dil probleminin adınlaşdırılmasında da üslubi neologizmlərin müstəsna əhəmiyyəti var. Başqa bir tərəfdən, üslubi neologizmlər bəzən dilin qrammatik qaydalarını pozur, nitq istisnaları kimi çıxış edir.

Dünya dilçiliyində Vilhelm fon Humboldt, Roman Yakobson, Karl Fossler, Aleksandr Afanasyevič Potebnya, Şarl Balli, Yeji Kuriloviç, Viktor Vladimiroviç Vinqradov və digərləri poetika nəzəriyyəsi ilə bağlı müxtəlif mülahizələr irəli sürmüşlər.

Əbülfəz Rəcəbli "Dilçilik tarixi" kitabında A.Potebnyanın poetik dil nəzəriyyəsini belə qiymətləndirir: Potebnya poetik əsərlərin sözsüz münasibətini tədqiq edərək, məcazları, trop və fiqurları öyrənərək obrazlarla təfəkkürün dəyişildiyini müəyyənləşdirir və onun iki növünü göstərir. Obrazlar vasitəsilə təfəkkürün bir növünü Potebnya poetik təfəkkür adlandırır. Poetik təfəkkürdə dilin elə bir vəziyyəti nəzərdə tutulur ki, bu zaman biz müəyyən bir sözün məzmununu nə üçün, hansı nişanə və əlamətə görə başqa cür deyil, məhz bu cür ifadə edildiyini bilir. Poetik təfəkkürdə fikir nəhəng sıçrayışlarla irəliləyir, obrazla məzmun arasında xüsusi münasibətlər müəyyənləşdirilir (1, s.289).

Poetik dilin əsas ünsürlərindən biri üslubi neologizmlərdir. Üslubi neologizmlər probleminə indiyə qədər dünya dilçiliyində müxtəlif nəzəri aspektlərdən yanaşılmışdır. Qeyd edək ki, *üslubi neologizmlər* termini dilçiliyə XX əsrdə daxil olmuşdur. Onların yaranması daha çox sərbəst şeir vəzninin poeziyaya gəlişi ilə sürətlənmişdir. Məsələn, rus ədəbiyyatına nəzər salsaq, daha çox M.Mayakovskinin yaradıcılığında üslubi neologizmlərlə qarşılaşmaq mümkündür. Eləcə də Azərbaycan ədəbiyyatında Rusul Rzanın, Mikayıl Müşfiqin yaradıcılığında daha çox üslubi neologizmlər işlənmişdir.

Tanınmış polyak dilçisi Yeji Kuriloviçin araşdırmalarında üslubi neologizmlər probleminə toxunulmuşdur. Xatırladaq ki, Yeji Kuriloviçin yaradıcılıq sferası çox geniş olmuşdur. O, nəzəri dilçilik tarixində *qrammatikləşmə nəzəriyyəsinin* banisi hesab olunur. Onun hind-Avropa dilçiliyi ilə bağlı fundamental araşdırmaları vardır. Yeji Kuriloviç hind-Avropa dilçiliyində məşhur olan "larinqal" nəzəriyyəni təkmilləşdirən dilçi kimi tanınır.

Yeji Kuriloviç "Poetik dil linqvistik nöqtəyi-nəzərdən" adlı məqaləsində üslubi neologizmlər probleminə bəhs etmişdir. Maraqlıdır ki, Yeji Kuriloviç üslubi neologizmləri danışq nitqi ilə poetik nitqin fərqi kontekstində təhlil etmişdir. Məşhur polyak alimi Yeji Kuriloviç qeyd edir ki, poetik dil neologizmlərin analogiyasını simvolik deyil, ekspressiv xarakterin özündə cəmləşdirən mexanizmlər sistemidir (8, s. 426). Yeji Kuriloviç poetik dili dəyərləndirmək üçün onun danışq dili ilə müqayisəsini mühüm etalonlardan biri hesab edir. Onun fikrincə, linqvistik baxımdan bədiü yaradıcılıq iki laya ayrımaq olar. Birinci lay motivləşmiş danışq dilinin (prozai) sistemidir. İkinci lay isə danışq dilində motivləşməmiş lay aiddir (8, s.421).

Yeji Kuriloviçin fikrincə, poetik söz yaradıcılığı onun orijinallığından və estetik dəyərinə asılı olmayaraq, digər adı neologizmlərdən fərqli olaraq dilçi üçün problemə çevrilir. Baxmayaraq ki, poetik neologizm fərdidir, adı neologizm isə ümumxalq dilinə aiddir, daha çox ümumişləkdir, kollektiv dil məhsuludur. Digər tərəfdən, poetik neologizm adı neologizmdən fərqli olaraq seçmə mərhələsindən keçmir. Ancaq sübhəsizdir ki, biz ümumişlək xarakterli hər hansı bir neologizmin genezisini müəyyənləşdirmək istəsək, onun fərdi nitq məhsulu olduğuna əmin ola bilərik. Dil kollektivində neologizmlərin işlənmə arealının genişlənməsi məsələsinə gəldikdə isə poetik neologizmlərlə adı neologizmlər bir-birinə uyğun gələ bilər. Çünki poetik neologizmlər hər hansı bir janr və ya ədəbi məktəb miqyasında geniş işlənir, şəxslənir, adı neologizmlər isə ayrı-ayrı ictimai qruplar arasında geniş işlənir, şəxslənir. Və onların hər biri dilin işlənmə miqyasının təsiri ilə öz işlənmə arealını genişləndirir (8, s.420-422).

Praqa dilçilik məktəbinin görkəmli nümayəndələrindən biri Y.Mukarjovski özünü "Ədəbi dil və poetik dil" adlı məqaləsində bədiü ədəbiyyatda işlənən neologizmlərin üslubi xarakterindən bəhs etmişdir. O, üslubi neologizmləri *poetik neologizmlər* adlandırır. Y.Mukarjovski çex şairi Opolakın yaradıcılığının təmsalında göstərir ki, poetik neologizmlər daha çox estetik məqsədlər üçün işlənilir. Onun qənaətinə görə, ədəbi dil normalardan qəsdən pozulması zamanı bu üslubi neologizmlər poeziyaya dil baxımından öz məqsədlərinə çatmağa, öz məqsədini ifadə etməyə imkan yaradır (11, s.406). Göründüyü kimi, A.Mukarjovski üslubi neologizmlərə ancaq poeziyanın ifadə vasitələrindən biri kimi baxır.

Xüsusilə, qeyd edək ki, üslubi neologizmlər problemi müasir Azərbaycan dilçiliyi ilə müqayisədə müasir rus dilçiliyində daha çox öyrənilmişdir. Rus dilçiliyində bu mövzu ilə bağlı Q.Vinokurun sanbalı araşdırmaları vardır. Q.Vinokur "Mayakovski dilin novatoru" adlı kitabında üslubi neologizmlər probleminə toxunmuşdur. Məlumdur ki, V.V.Mayakovski rus şeirində sərbəst üslubun yaradıcısıdır. Sərbəst üslubda da kifayət qədər çoxlu üslubi neologizmlər işlənilir. Bu baxımdan V.V.Mayakovskinin müəllif söz yaradıcılığı potensialı çox güclü olmuşdur. Q.Vinokur V.V.Mayakovskinin yaradıcılığında işlənən onlarla üslubi neologizmi təhlil edərək yazır ki, onun yaradıcılığında həm leksik səviyyədə, həm də morfoloji səviyyədə üslubi neologizmlərin işləməsi şairin yaradıcılıq potensialının güclü olduğunu sübut edir. O, feil köklərindən *zərf*, nidalardan isim: *düzəldərək* rus poetik dilini zənginləşdirmişdir (6, s.40-50). Q.Vinokur V.V.Mayakovskinin yaradıcılığında isim köklərindən yaradılan üslubi neologizmlərin böyük bir siyahısını təqdim edir: *Развеерился, мышились, издохолустиничаться, овзвися, испавинятся, размозолев, именинит, весеньтесь, быстрились, огнел, изольтыся, вселенься, огромнеют, дить, расфееривался, железзтит, раззолотонбело, колоколл языкком, затаммудитя, перевечитыся, размолний, раздинамливая, съогнитыся, откиопитыся, обфестонитя, размздедит, медоветь, зарож-дествели, испозолочено, размочит, распесниты, фонтанясь, израдишило, необычайнитыся, страновеет слова, клопя, расказеные, не сюжеттысь авантурами, облесочкана каждая пядь, опушками*

¹³ AMEA Nasimi adına Dilçilik İnstitutunun dissertantı. narminaxundova88@mail.ru

оботушкана, философее, сливеют, разульбыте, расфабричь, сгитарьте, взмонументят, фокстротит və s. (6, s. 52-53).

V.I.Koduxov yazır ki, bədii yaradıcılıq dili yazılı dilin, yəni kitab dilinin tipi kimi şifahi yaradıcılıq dili ilə də sıx bağlıdır. Bədii yaradıcılığın dili ilk növbədə millidir, ədəbi dilin digər üslubları kimi orqanikdir, xalq dilinin yüksək forması kimi söz sənətkarları tərəfindən cıalanmışdır (7, s.179). Müxtəlif dilçilik ədəbiyyatlarında üslubi neologizmlər fərqli terminlər ad altında təqdim olunur. Belə ki, bu anlayış *müəllif neologizmləri, okkazonalizmlər, bədii neologizmlər, yazıçı yaradıcılığı, yaradıcı neologizmlər, fərdi neologizmlər, stilistik neologizmlər, söz-meteorlar, eqologizmlər, efemer innovasiyalar* terminləri ilə ifadə edilir (2, s.3).

H.Q.Babenko "Bədii mətndə okkazonalizmlər" (struktur-semantik analiz) adlı əsərində üslubi neologizmlərin yaranma səbəblərinə aşağıdakıları aid edir: a) fikri dəqiq ifadə etmək ehtiyacı; b) müəllifin fikri qısa ifadə etmək cəhdi; v) müəllifin nitq predmetinə münasibətini ifadə etmək cəhdi; q) sözün semantikasına diqqətli cəlb etmək ehtiyacının yaranması; d) tapdalogiyadan qaçmaq cəhdi; e) şeirin ritmini saxlamaq cəhdi, onun ritmini qorumaq ehtiyacının yaranması (2, s.3).

H.Q.Babenko okkazonalizm nəzəriyyəsi baxımından üslubi neologizmləri bir neçə tipə ayırır:

- 1) fonetik okkazonalizmlər;
- 2) leksik okkazonalizmlər;
- 3) qrammatik (morfoloji) okkazonalizmlər;
- 4) semantik okkazonalizmlər;
- 5) okkazonal birləşmələr (2, s.9-11).

Çox zaman okkazonal birləşmələr yerinə, *frazoloji okkazonalizmlər* termini də işlənir.

Rus dilçisi D.N.Şmelev "Müasir rus dili. Leksika" adlı əsərində yazır ki, üslubi neologizmlər nitq faktı kimi mətndə daha çox ekspressiv-semantik funksiya daşıyırlar və adətən, mətndən kənara çıxırlar (17, s.157). Deməli, D.N.Şmelevin görüşlərinə görə, üslubi neologizmlər daha çox kontekstual anlam daşıyır. O qeyd edir ki, lingvistik planda isə onlar mətnin lingvo-stilistik analizində dilin sözyaratma imkanlarını öyrənmək baxımından, sözyaratma modellərinin məhsuldar və ya qeyri-məhsuldar olduğunu öyrənmək baxımından əhəmiyyətli dil faktlarıdır (17 s.157-158). S.Ulman "Novaya lingvistika" məcmuəsində çıxan "Üslubiyyət və semantika" adlı məqaləsində semantik situasiyalardan bəhs edərək bildirir ki, dildə motivləşmiş və motivləşməmiş sözlər mövcuddur. O, sözün motivləşməsinin üç səviyyədə baş verdiyini göstərir: fonetik səviyyədə motivləşmə, morfoloji səviyyədə motivləşmə və semantik səviyyədə motivləşmə (12, s.229-230).

Digər rus dilçisi V.V.Lopatin "Sözün yaranışı" adlı kitabında okkazonalizm və dil məsələsinə toxunur. O, V.V.Mayakovskinin şeirlərində işlənən üslubi neologizmlərin təmsalında bu tipli sözlərin ümumişlək leksikaya aid olmadığını bildirir. Onun fikrincə bu tipli sözlər ancaq müəyyən kontekst daxilində işlənir, həmin kontekst xaricində isə işlənmir. Maraqlıdır ki, V.V.Lopatin bu tipli leksik vahidləri ancaq nitq faktı kimi qəbul edir (9, s.62). A.A.Bragina "Rus dilində neologizmlər" adlı monoqrafiyasında *okkazonalizmlər* terminini mətn termini ilə sinonim şəkildə işləyir (4, s.196). Qeyd edək ki, dilçilikdə çox zaman okkazonalizmlər termini üslubi neologizmlər mənasında işlənilir.

Beləliklə, yuxarıdakı təhlillər göstərir ki, dünya dilçiliyində üslubi neologizmlər probleminə kompleks şəkildə yanaşılmışdır. Bu problemin şərhə zamanı dünya dilçiləri bədii dilin özünəməxsusluğunu üslubi neologizmlər vasitəsilə daha təsbit etmişlər.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Рәсәби, Ə. Dilçilik tarixi. I kitab. Bakı: Nurlan, 2007. 528 s.
2. Бабенко, Н.Г. Оккazonальное в художественном тексте. Структурно-семантический анализ. — Калинингр. ун-т. — Калининград, 1997. 70 с.
3. Баулин, М.М. Эстетика словесного творчества. — Москва: Искусство, — 1986. — 445 с.
4. Брагина, А.А. Неологизмы в русском языке. М.: Просвещение, 1973. — 224с.
5. Бучакова, Л.О. Морфемика и словообразование современного русского языка: — М.: Флинта: Наука, 2012. — 232 с.
6. Винокур, И. О. Маяковский - новатор языка. М.: Советский писатель, 1943. 136 с.
7. Колухов, В.И. Общее языкознание. — Москва: Высшая школа. — 1974. — 303 с.
8. Курилович, Е. Поэтический язык с лингвистической точки зрения // Очерки по лингвистике / Е.Курилович. М.: 1962, с.418-427.
9. Лопатин, В.В. Рождение слова. Неологизмы и оккazonальные образования. М.: Наука, 1973. — 152 с.
10. Масленников, Д.В. Русское поэтическое словотворчество. Ч.1. Футуристы: — Уфа: Изд-во БГПУ, 2009. — 160 с.
11. Мукаржевский, Я. Литературный язык и лингвистика. — Москва: Правский лингвистический кружок. — 1967. — с.406-432.
12. Ульянов, С. Стилистика и лингвистика. // — Москва: Новое в зарубежной лингвистике, — 1980. Выпуск IX, — с. -227-253.
13. Стеблина И.В. Постыка древнерусской литературы и ее трансформация в раннеклассический период. М.: Наука, 1976, 213 с.
14. Сергеева, Г.Е. Структурно-семантическое и функциональное описание лексических оккazonализмов в рамках теории элокутивного поля / Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук, 2016.
15. Современные проблемы авторской лексикографии: сборник научных статей / Отв. ред. Л.Л. Шестакова. — М.: Аквилон, 2018. — 320 с.
16. Соколов, А.Н. Теория стиля. М.: Искусство, 1968. 223 с. Павлова С.М. Роль неологизмов в формировании поэтической картины мира русского авангарда (на материале поэтических текстов В.Хлебникова и Д. Ревякина) // диссертации на соискание ученой степени кандидата филологических наук. Екатеринбург: 2013. 19 с.
17. Шмелев, Д.Н. Современный русский язык. Лексика. — Москва. Просвещение. — 1977. — 335 с.
18. Якобсон, Р. Новейшая русская поэзия. Прага, 1921.

Açar sözlər: üslubi neologizm, bədii dil, tədqiqat, nəzəri dilçilik, problem

Ключевые слова: стилистический неологизм, литературный язык, исследование, теоретическая лингвистика, проблема

Key words: stylistic neologism, literary language, research, theoretical linguistics, problem

Xülasə

Məqalədə dünya dilçiliyində üslubi neologizmlərin tədqiqi məsələlərindən bəhs olunur. Araşdırmada müxtəlif dilçilərimlərin üslubi neologizmlər haqqındakı fikirləri şərh olunur və üslubi neologizmlərin nəzəri aspektləri haqqında dilçilikdə mövcud olan konsepsiyalar, nəzəri fikirlər təhlil edilir. Məqalədə üslubi neologizmlərin funksional imkanları müəyyənəşdirilir, onların poetik dildə lingvistik funksiyalarından söhbət açılır. Burada müxtəlif alimlərin üslubi neologizmlər probleminə fərqli yanaşma metodunun olması xüsusi vurğulanır, üslubi neologizmlərin yaranma səbəbləri, onların bədii dildə və bədii nitqdə işlənmə məqamlarından bəhs olunur. Məqalədə müqayisəli-tipoloji üsuldən istifadə edilmiş, rus və Azərbaycan dilçiliyində üslubi neologizmlər probleminin öyrənilməsinə analoji və diferensial cəhətləri diqqətə çatdırılmışdır.

Резюме

Статья посвящена исследованию стилистических неологизмов в мировой лингвистике. В исследовании интерпретируются взгляды различных лингвистов на стилистические неологизмы и анализируются существующие в лингвистике концепции и теоретические представления о теоретических аспектах стилистических неологизмов. В статье выявляются функциональные возможности стилистических неологизмов, рассматриваются их языковые функции в поэтическом языке. Подчеркиваются подходы разных ученых к проблеме стилистических неологизмов, причины возникновения стилистических неологизмов, их развитие в литературном языке и художественной речи. В статье использован сравнительно-типологический метод, обращено внимание на аналогичные и дифференциальные аспекты исследования проблемы стилистических неологизмов в русском и азербайджанском языкознании.

Summary

The article is devoted to the study of stylistic neologisms in world linguistics. The views of various linguists on stylistic neologisms are interpreted in the study and concepts of the theoretical aspects of stylistic neologisms existing in linguistics are analyzed. The functionality of stylistic neologisms is discussed, their linguistic functions in a poetic language is studied thoroughly in the analysis. Various approaches of different scientists to the problem of stylistic neologisms, the reasons for the derivation of stylistic neologisms, their development in the literary language and artistic speech are emphasized in the investigation. The comparative typological method is used in the research, more attention is given to similar and differential aspects of the study of the problem of stylistic neologisms in Russian and Azerbaijani linguistics.

Rəyçi: dosent Rəfibəyli Günay